

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 3 d.(*)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Valstybės pagalba – Palėkanė, susijusi su valstybės pagalbos, pripažintos nesuderinama su bendrąja rinka, grąžinimu, apskaičiavimas – Paprastosios ar sudėtinės palėkanos – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose dėl palėkanės apskaičiavimo daroma nuoroda į Reglamento (EB) Nr. 794/2004 nuostatas – Prieš šio reglamento įsigaliojimą paskelbtas sprendimas susigrąžinti pagalbą“

Byloje C-89/14

dėl *Corte suprema di cassazione* (Italija) 2013 m. lapkričio 14 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. vasario 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

A2A SpA

prieš

Agenzia delle Entrate

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz (pranešėjas), teisėjai C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász ir D. Šváby,

generalinis advokatas M. Wathelet,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinį procesą dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– A2A SpA, atstovaujamos *avvocati* A. Santa Maria, G. Russo Corvace, G. Pizzonia, G. Zoppini ir E. Gambaro,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. De Bellis,

– Europos Komisijos, atstovaujamos D. Grespan ir B. Stromsky,

susipažinęs su 2015 m. kovo 26 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimas

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles, (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), 14 straipsnio ir 2004 m. balandžio 21

d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, „gyvendinamo Tarybos reglamento“ (EB) Nr. 659/1999 (OL L 140, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 4 t., p. 3 ir klaidų ištaisymas OL L 286, 2004, p. 3) 9, 11 ir 13 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant A2A SpA (toliau – A2A) ir *Agenzia delle entrate* (Vietos mokesčių inspekcijos skyrius) ginčą dėl valstybės pagalbos, pagal 2002 m. birželio 5 d. Komisijos sprendimą 2003/193/EB dėl valstybės pagalbos, kuri kaip atleidimas nuo mokesčių ir lengvatimis sulygomis suteiktas paskolas Italija suteikė viešąją paslaugą žmonėms, kurių didžioji dalis akcininkų yra viešieji asmenys, pripažintos neteisėta ir nesuderinama su bendrąja rinka (OL L 77, p. 21), grąžinimo skaičiuojant sudėtines palūkanas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 659/1999

3 Reglamento Nr. 659/1999 13 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„kadangi suteikiant bendrajai rinkai prieštaraujančių neteisėtų pagalbų turėtų būti atkurta veiksminga konkurencija; kadangi dėl to būtina, kad pagalba, skaitant palūkanas, būtų išieškota iš karto; kadangi pagalbų derėtų išieškoti pagal nacionalinėje teisėje nustatytas procedūras; kadangi minėtųjų procedūrų taikymas, neleidžiantis iš karto ir veiksmingai gyvendinti Komisijos sprendimą, neturėtų trukdyti atkurti veiksmingą konkurenciją; kadangi, norėdamos pasiekti šį rezultatą, valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių, kad užtikrintų Komisijos sprendimo gyvendinimą.“

4 Šio reglamento 14 straipsnyje „Pagalbos išieškojimas [susigrąžinimas]“ tvirtinta:

„1. Jeigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota [susigrąžinta] iš gavėjo (toliau – sprendimas išieškoti [susigrąžinti] pagalbą). Komisija nereikalauja išieškoti [susigrąžinti] pagalbos, jeigu tai prieštarautų bendrajam Bendrijos teisės principui.

2. Pagalbą, kuri reikia išieškoti [susigrąžinti] pagal sprendimą išieškoti [susigrąžinti] pagalbą, sudaro palūkanos, atitinkančios tam tikrą Komisijos nustatytą normą. Palūkanos mokamos nuo neteisėtos pagalbos išmokėjimo gavėjui dienos iki jos išieškojimo [susigrąžinimo] dienos.

3. Nepažeidžiant n[?] vieno Europos Bendrijos Teisingumo Teismo nurodymo pagal [EB] Sutarties 185 straipsnį, pagalba išieškoma [susigrąžinama] nedelsiant ir pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę nustatytas procedūras, jeigu jos leidžia nedelsiant ir veiksmingai vykdyti Komisijos sprendimą. Šiuo tikslu, kai bylų svarsto nacionaliniai teismai, suinteresuotosios valstybės narės, nepažeisdamos Bendrijos teisės, imasi visų priemonių, kurios numatytos į atitinkamuose teisiniuose aktuose, skaitant laikinąsias priemones.“

Komisijos komunikatas dėl taikomų palūkanų normų susigrąžinant neteisėtai suteiktą valstybės pagalbą

5 Komisijos komunikate [pranešime] dėl taikomų palūkanų normų susigrąžinant neteisėtai suteiktą valstybės pagalbą, kuris buvo paskelbtas 2003 m. gegužės 8 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 110, p. 21), skelbiama:

„<...>

Komisijai ir valstybės narams lojaliai bendradarbiaujant įgyvendinant tam tikrus sprendimus dėl pagalbos grąžinimo, vis dėlto kyla klausimas, ar palėkanos turi būti paprastosios, ar sudėtinės <...>. Atsižvelgiant į tikslą susigrąžinti neteisėtą pagalbą ir jo svarbą EB sutartyje numatytos valstybės pagalbos kontrolės sistemai, Komisija mano, kad reikia skubiai aiškiai nustatyti savo poziciją šiuo klausimu.

<...>

Rinkos praktikoje paprastosios palėkanos paprastai apskaičiuojamos, kai lėšą gavėjas nesinaudoja šia palėkanų suma iki nagrinėjamo laikotarpio pabaigos, pavyzdžiui, kai nagrinėjama suma pervedama tik pasibaigus šiam laikotarpiui; priešingai, sudėtinės palėkanos paprastai apskaičiuojamos, jeigu gali būti laikoma, kad kiekvienais metais (arba laikotarpiu) palėkanų suma sumokėta gavėjui, taip padidinant jo kapitalą, kurį jis gavo iš pradžių. Šiuo atveju iš tikrųjų jis gauna palėkanas nuo kiekvienu laikotarpiu išmokėtą palėkaną.

<...> Todėl atrodo, nepaisant galimų situacijų įvairovės, kad neteisėtos pagalbos poveikis yra suteikti lėšą pagalbos gavėjui laikantis tų pačių sąlygų kaip ir suteikiant vidutinės trukmės paskolę be palėkanų. Todėl sudėtinė palėkanų taikymas atrodo būtinas siekiant užtikrinti, jog būtų visiškai panaikintas dėl tokios situacijos susidaręs finansinis pranašumas.

Taigi Komisija informuoja valstybės nares ir suinteresuotąsias šalis, kad būsimuose sprendimuose, kuriuos ji gali priimti reikalaudama susigrąžinti neteisėtai suteiktą pagalbą, ji taikys sudėtinio pagrindu apskaičiuotą orientacinę normą, naudojamą apskaičiuojant regioninės pagalbos grynųjų subsidijų ekvivalentą. Remiantis prasta rinkoje taikoma praktika, sudėtinės palėkanos turi būti skaičiuojamos kasmet. Remiantis tuo pačiu principu Komisija reikalauja, kad valstybės narės, vykdydamos sprendimus sugrąžinti pagalbą, kurie dar yra nagrinėjami, taikytų sudėtinę palėkanų nustatymo metodą, išskyrus atvejus, kai tai prieštarauja bendram Bendrijos teisės principui.“

Reglamentas Nr. 794/2004

6 Reglamento Nr. 794/2004 V skyriuje įtvirtinti 9 ir 11 straipsniai yra susiję su susigrąžinant neteisėtą pagalbą taikoma palėkanų norma.

7 Minėto reglamento 9 straipsnyje „Palėkanų normos nustatymo metodas“ nustatyta:

„1. Jei kitaip nenumatyta kokiame nors specialiame sprendime, valstybės pagalbos, suteiktos pažeidžiant Sutarties 88 straipsnio 3 dalį, susigrąžinimui taikytina palėkanų norma – tai metinė procentinė norma, nustatoma kiekvieniems kalendoriniams metams.

Ji apskaičiuojama remiantis penkerių metų rugsėjį, spalį ir lapkritį buvusių tarpbankinių apsikeitimo sandorių palėkanų normų vidurkiu, padidinus 75 baziniais punktais. Deramai pagrįstais atvejais Komisija vienai ir kelioms valstybėms narėms gali padidinti normą daugiau kaip 75 baziniais punktais.

2. Jei paskutinis trijų mėnesių per penkerius metus tarpbankinių apsikeitimo sandorių palėkanų normų žinomas vidurkis, padidintas 75 baziniais punktais, skiriasi nuo galiojančio valstybės pagalbos susigrąžinimo palėkanų normų daugiau kaip 15 %, Komisija pastarąją normą perskaičiuoja.

Naujoji norma taikoma nuo mėnesio, einančio po Komisijos perskaičiavimo, pirmos dienos. Apie perskaičiavimą ir datą, nuo kurios jis taikomas, Komisija valstybėms narėms praneša laišku.

3. Pal?kan? norma nustatoma kiekvienai valstybei narei atskirai, arba dviem ar daugiau valstybi? nari? kartu.

4. Nesant patikim? arba lygiaver?i? duomen?, arba išimtiniais atvejais Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su atitinkama valstybe nare (valstyb?mis nar?mis), gali nustatyti valstyb?s pagalbos susigr?žinimo pal?kan? norm? vienai ar kelioms valstyb?ms nar?ms, taikydama skirting? metod? ir remdamasi savo turima informacija.“

8 Reglamento Nr. 794/2004 11 straipsnio „Pal?kan? taikymo metodas“ 2 dalyje nustatyta:

„Pal?kan? norma taikoma pagrindinei sumai ir susikaupusioms pal?kanoms iki tos dienos, kai pagalba bus susigr?žinta. Nuo susikaupusi? pal?kan? ankstesniaisiais metais skai?iuojamos pal?kanos kiekvienais v?lesniaisiais metais.“

9 Reglamento Nr. 794/2004 13 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad jis ?sigalioja dvidešimt? dien? po jo paskelbimo *Europos S?jungos oficialiajame leidinyje*. Kadangi šis reglamentas *Europos S?jungos oficialiajame leidinyje* buvo paskelbtas 2004 m. balandžio 30 d., jis ?sigaliojo 2004 m. geguž?s 20 d. Be to, min?to reglamento 13 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, jog 11 straipsnis taikomas bet kuriam sprendimui sugr?žinti pagalb?, apie kur? pranešama po šio reglamento ?sigaliojimo.

Sprendimas 2003/193

10 2002 m. birželio 5 d. Komisija pri?m? Sprendim? 2003/193, kuris Italijos Respublikai buvo pateiktas 2002 m. birželio 7 d. Sprendimo 2 straipsnyje Komisija konstatavo, kad šiame straipsnyje nurodytas Italijos Respublikos taikomas kapitalo ?moni?, kuri? didžioji dalis akcinink? yra viešieji asmenys, atleidimas nuo pelno mokes?i? yra valstyb?s pagalba, kaip tai suprantama pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dal?, kuri nesuderinama su bendr?ja rinka.

11 Pagal min?to sprendimo 3 straipsn?:

„Italija imasi vis? b?tin? priemoni?, kad atgaut? iš gav?jo 2 straipsnyje min?t? jam neteis?tai suteikt? pagalb?.

Reikalavimas gr?žinti pagalb? turi b?ti vykdomas nedelsiant ir pagal nacionalin? proced?r?, jeigu taip bus galima ?vykdyti š? sprendim? veiksmingai ir nedelsiant.

? gr?žintin? sum? ?eina pal?kanos, kurios apskai?iuojamos nuo to momento, kai gav?jui buvo suteikta neteis?ta pagalba, iki jos faktinio gr?žinimo. Pal?kanos apskai?iuojamos remiantis referenciniu rodikliu, naudojamu subsidijos atitikmeniui apskai?iuoti, kai kalbama apie regionams skirtas pagalias.“

Italijos teis?

12 Civilinio kodekso 1283 straipsnyje nustatyta:

„Jei nenustatyta kitaip, pal?kanos nuo nesumok?t? pal?kan? skai?iuojamos tik nuo kreipimosi ? teism? dienos arba pagal sutart?, sudaryt? jau po j? mok?jimo termino, ir tik jeigu pal?kanos yra susidariusios bent už šešis m?nesius.“

13 2008 m. lapkri?io 29 d. Dekreto ?statymo Nr. 185 d?l skubi? priemoni?, skirt? šeimoms, darbui, užimtumui ir ?mon?ms paremti bei iš naujo nacionalinei strategijai nustatyti siekiant kovoti su krize (*decreto-legge n. 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale*

), 2009 m. sausio 28 d. ?statymu Nr. 2 pertvarkyto ? ?statym? su pakeitimais (toliau – Dekretas ?statymas Nr. 185/2005), 24 straipsnio „Europini? sprendim? d?l neteis?tos pagalbos susigr?žinimo ?gyvendinimas“ 4 dalyje nustatyta:

„2 dalyje numatytos pal?kanos nustatomos vadovaujantis Reglamento <...> Nr. 794/2004 <...> V skyriaus nuostatomis.“

14 Pagal min?to dekreto ?statymo 36 straipsn? jis ?sigalioja paskelbus *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*. Šis dekretas ?statymas buvo paskelbtas 2008 m. lapkri?io 29 d.

Gin?as pagrindin?je byloje ir prejudicinis klausimas

15 A2A yra bendrov?, atsiradusi susijungus bendrov?ms *ASM Brescia SpA* ir *AEM SpA*. Pastarosios bendrov?s trejus metus naudojosi Italijos Respublikos suteikta galimyb? kapitalo ?mon?ms, kuri? didžioji dalis akcinink? yra viešieji asmenys, b?ti atleistomis nuo juridini? asmen? pelno mokes?io. Savo Sprendimu 2003/193, apie kur? Italijos Respublikai pranešta 2002 m. birželio 7 d., Komisija š? atleidim? pripažino su bendr?ja rinka nesuderinama valstyb?s pagalba.

16 Sprendime *Komisija / Italija* (C?207/05, EU:C:2006:366, 54 punktas) Teisingumo Teismas konstatavo, kad per nustatytus terminus nesi?musi priemoni?, b?tin? susigr?žinti pagalbai iš gav?j?, kuri Komisijos sprendimu 2003/193 buvo pripažinta neteis?ta ir nesuderinama su bendr?ja rinka, Italijos Respublika ne?vykdo ?sipareigojim? pagal š? sprendim?.

17 Pri?mus š? sprendim? Italijos Respublika, siekdama reglamentuoti nagrin?jamos pagalbos susigr?žinim?, paeiliui pri?m? 2007 m. vasario 15 d. Dekreto ?statymo Nr. 10 d?l Bendrijos ir tarptautini? ?sipareigojim? ?gyvendinimo nuostat? (*decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali*), 2007 m. balandžio 6 d. ?statymu Nr. 46 pertvarkyto ? ?statym? su pakeitimais (toliau – Dekretas ?statymas Nr. 10/2007), 1 straipsn? „2006 m. birželio 1 d. Europos Bendrij? Teisingumo Teismo sprendimo byloje C?207/05 ?gyvendinimas. 2002 m. birželio 5 d. Komisijos sprendimo 2003/193/EB ?gyvendinimas; pažeidimo tyrimo proced?ra Nr. 2006/2456 pagal EB sutarties 228 straipsn?“, Dekreto ?statymo Nr. 185/2008 24 straipsn? ir Dekreto ?statymo Nr. 135 d?l skubi? nuostat? Bendrijos ?sipareigojimams ?gyvendinti ir Europos Bendrij? Teisingumo Teismo sprendimams vykdyti (*decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l’attuazione di obblighi comunitari e per l’esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee*), 2009 m. lapkri?io 20 d. ?statymu Nr. 166 pertvarkyto ? ?statym? su pakeitimais, 19 straipsn?.

18 2009 m. *Agenzia delle entrate* bendrovei A2A išsiunt? pranešimus apie mokes?io dyd?, kad susigr?žint? sumas, kurias *ASM Brescia SpA* ir *AEM SpA* tur?jo sumok?ti kaip juridini? asmen? pelno mokest?, ta?iau nesumok?jo remdamasi Italijos Respublikos suteiktu atleidimu. Šiuose pranešimuose apie mokes?io dyd? buvo reikalaujama sumok?ti ne tik pagrindin? 170 mln. EUR sum?, bet ir 120 mln. EUR dydžio pal?kanas, apskai?iuotas nuo pagrindin?s sumos ir susikaupusi? pal?kan?.

19 A2A apskund? šiuos pranešimus apie mokes?io dyd?. Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiame teisme *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas) ji teigia, kad Dekreto ?statymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalis prieštarauja S?jungos teisei. Iš ties? d?l pal?kan? apskai?iavimo šioje nuostatoje daroma nuoroda ? Reglamento Nr. 794/2004 9 ir 11 straipsnius, nors pagal šio reglamento 13 straipsnio penkt? pastraip? jis netaikomas *ratione temporis* Sprendimui 2003/193, nes Italijos Respublikai apie j? buvo pranešta prieš jam ?sigaliojant.

20 Savo prašyme priimti prejudicin? sprendim? teismas šiuo klausimu, remdamasis Sprendimu *Komisija / Département du Loiret*

(C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46 punktas), pažymi, kad Sprendimo 2003/193 priėmimo momentu nei Sąjungos teisėje, nei Teisingumo Teismo praktikoje nebuvo nurodyta, kad susigrąžinant šiame sprendime nagrinjamą valstybės pagalbą taikomos palėkanos turi būti skaičiuojamos nuo pagrindinės sumos ir susikaupusių palėkanų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad anuomet Komisija darė nuorodą į nacionalinės teisės aktus. Vadovaujantis Civilinio kodekso 1282 straipsniu, Italijos teisėje taikomos paprastosios palėkanos, o piniginių prievolių sudėtinė palėkana apskaičiavimas pripažįstamas tik laikantis Italijos civilinio kodekso 1283 straipsnyje nustatytą sąlygą, tačiau, kiek tai susiję su pagalbos susigrąžinimu šioje pagrindinėje byloje, šios sąlygos netenkinamos.

21 Šiomis aplinkybėmis *Corte suprema di cassazione* teiraujasi, ar Sąjungos teisė draudžia tokių nacionalinių nuostatų, kokia yra Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalis, arba ar susigrąžinant valstybės pagalbą pagal ją leidžiama taikyti sudėtinės palėkanas, net jei apie atitinkamą sprendimą sugrąžinti pagalbą buvo pranešta prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 794/2004.

22 Atsižvelgdamas į šias aplinkybes šis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento [Nr. 659/1999] 14 straipsnis ir Reglamento [Nr. 794/2004] 9, 11 ir 13 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad susigrąžinant valstybės pagalbą pagal Komisijos sprendimą, įteiktą 2002 m. birželio 7 d., palėkanos nustatomos pagal Reglamento [Nr. 794/2004] V skyriaus nuostatas (konkrečiai jo 9 ir 11 straipsnius), taigi taikant sudėtinę palėkanų metodą?“

Dėl prejudicinio klausimo

23 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Sąjungos teisė, ypač Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnis ir Reglamento Nr. 794/2004 9, 11 ir 13 straipsniai, draudžia nacionalinės teisės aktus, kaip antai Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalį, kurioje numatyta taikyti sudėtinę palėkanų metodą siekiant susigrąžinti su bendrąja rinka pripažintą nesuderinamą pagalbą, darant nuorodą į Reglamentą Nr. 794/2004, nors sprendimas, kuriuo pagalba buvo pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka ir kuriuo nurodyta ją grąžinti, buvo priimtas ir apie ją pranešta suinteresuotajai valstybei narei prieš šio reglamento įsigaliojimo dieną.

24 Iš karto reikia konstatuoti, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą remiamasi ne tik Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalimi, bet ir Dekreto įstatymo Nr. 10/2007 1 straipsniu bei 2009 m. rugsėjo 25 d. Dekreto įstatymo Nr. 135 19 straipsniu, nurodytais šio sprendimo 17 punkte. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, kiek tai susiję su nagrinėjama pagrindine byla, 2007 m. vasario 15 d. Dekreto įstatymo Nr. 10/2007 1 straipsnio 3 dalis ir Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalis išdėstytos vienodai.

25 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą aiškiai nenurodoma, kuri iš šių nuostatų turi būti taikoma nagrinėjamoje pagrindinėje byloje. Jame tik konstatuojama, kad sprendimas, kuris yra ginčomas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, grindžiamas argumentu, jog „sprendimas palėkanas skaičiuoti nuo pagrindinės sumos ir susikaupusių palėkanų yra teisingas, jei tai daroma vadovaujantis Dekreto įstatymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalimi“. Šiomis aplinkybėmis reikia remtis prielaida, kad šioje nagrinėjamoje pagrindinėje byloje taikytina ši paskutinė nuostata, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

26 Pagal Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalį, kai neteisėtos pagalbos atveju

priimami neigiami sprendimai, Komisijos sprendimu atitinkama valstybė narė privalo imtis visų reikiamų priemonių pagalbai iš gavėjo susigrąžinti. Pagal šio reglamento 14 straipsnio 2 dalį pagalbą, kuri reikia susigrąžinti pagal sprendimą susigrąžinti pagalbą, apima ir palėkanos. Tačiau pastarojoje nuostatoje nepatikslinama, ar ši palėkanė normos turi būti skaičiuojamos nuo pagrindinės sumos, ar nuo pagrindinės sumos ir susikaupusių palėkanų.

27 Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad nors Reglamento Nr. 794/2004 11 straipsnio 2 dalyje skelbiama, jog palėkanė norma skaičiuojama nuo pagrindinės sumos ir susikaupusių palėkanų iki tos dienos, kai pagalba bus susigrąžinta, ir kad nuo susikaupusių palėkanų ankstesniaisiais metais skaičiuojamos palėkanos kiekvienais vėlesniaisiais metais, vis dėlto reikia turėti omenyje, kad pagal šio reglamento 13 straipsnio penktą pastraipą ši nuostata taikoma tik sprendimams susigrąžinti pagalbą, apie kuriuos pranešta po minėto reglamento įsigaliojimo, t. y. po 2004 m. gegužės 20 d.

28 Taigi, kadangi apie Sprendimą 2003/193, kuriuo pagrindinėje byloje norima susigrąžinti pagalba buvo pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka, Italijos Respublikai buvo pranešta 2002 m. birželio 7 d., t. y. prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 794/2004, šio reglamento 11 straipsnio 2 dalis pagrindinėje byloje netaikoma *ratione temporis*.

29 Antra, kiek tai susiję su klausimu, kurie teisės aktai buvo taikomi prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 794/2004, kad būtų galima nustatyti, kokias palėkanas – paprastasias ar sudėtinges – reikia taikyti, primintina, kad Sprendime *Komisija / Département du Loiret* (C-295/07 P, EU:C:2008:707, 46 punktą) Teisingumo Teismas konstatavo, jog nagrinėjamo sprendimo byloje, kurioje buvo priimtas šis teismo sprendimas, pirmo dienos, t. y. 2000 m. liepos 12 d., jokioje Bendrijos teisės nuostatoje ar Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo praktikoje nebuvo nurodyta, ar palėkanos, kurios turi būti įskaičiuotos į susigrąžintiną pagalbos sumą, privalo būti skaičiuojamos tik nuo pagrindinės sumos, ar ir nuo susikaupusių palėkanų. Nesant Sąjungos teisės nuostatos šioje srityje, Teisingumo Teismas nusprendė, kad laikantis Komisijos praktikos, apie kurią išsamiai nurodyta jos 1991 m. kovo 4 d. laiške valstybėms narėms SG (91) D/4577, klausimas dėl palėkanų skaičiavimo susiejamas su susigrąžinimo procedūros taisyklėmis, ir šiuo atžvilgiu padarė nuorodą į nacionalinę teisę (Sprendimo *Komisija / Département du Loiret*, C-295/07, EU:C:2008:707, 82–84 punktai).

30 Tik 2008 m. gegužės 8 d. paskelbtame Komunikate [pranešime] dėl taikomų palėkanų normų susigrąžinant neteisėtai suteiktą valstybės pagalbą Komisija aiškiai pripažino, kad visuose sprendimuose susigrąžinti neteisėtą pagalbą, kuriuos ji gali priimti ateityje, palėkanos bus skaičiuojamos taikant sudėtinę palėkanų normą (Sprendimo *Komisija / Département du Loiret*, C-295/07, EU:C:2008:707, 46 punktą) ir kad ji tikisi, jog valstybės narės, vykdydamos kiekvieną sprendimą susigrąžinti pagalbą, taikys sudėtinges palėkanų normas.

31 Kalbant apie Sprendimą 2003/193, pažymėtina, kad jo 3 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad pagalba būtų susigrąžinta nedelsiant ir pagal nacionalinės teisės aktais nustatytas procedūras, tačiau nepateikiama papildomos informacijos dėl to, ar šios palėkanų normos skaičiuojamos tik nuo pagrindinės sumos, ar ir nuo susikaupusių palėkanų.

32 Kadangi apie šį sprendimą Italijos Respublikai buvo pranešta 2002 m. birželio 7 d., t. y. prieš Komisijos praktikos pokyčius, apie kuriuos pranešta Komunikate [pranešime] dėl taikomų palėkanų normų susigrąžinant neteisėtai suteiktą valstybės pagalbą, darytina išvada, kad, remiantis teismo praktika, kuri buvo nustatyta Sprendime *Komisija / Département du Loiret* (C-295/07, EU:C:2008:707), nacionalinėje teisėje turi būti nurodyta, ar šiuo atveju palėkanos turi būti skaičiuojamos tik nuo pagrindinės sumos, ar ir nuo susikaupusių palėkanų.

33 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prejudiciniame

sprendime teigia, kad Dekreto ?statymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalyje daroma nuoroda tik ? Reglamento Nr. 794/2004 V skyri?, o ne ? jo VI skyri?, kurio 13 straipsnyje ?tvirtinta pereinamojo pob?džio nuostata, tod?l min?tai nuorodai pagal nacionalin? teis? netaikomas šiame straipsnyje ?tvirtintas laiko apribojimas.

34 Dekreto ?statymo Nr. 185/2008 24 straipsnio 4 dalis, kaip j? aiškina prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas, negali b?ti laikoma prieštaraujan?ia Reglamento Nr. 794/2004 13 straipsniui. Iš ties?, nors pastarojo straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta šio reglamento ?sigaliojimo data, o jo penktoje pastraipoje nurodyta, kad min?to reglamento, reglamentuojan?io sud?tini? pal?kan? apskai?iavimo tvark?, 11 straipsnio 2 dalis taikoma tik sprendimams susigr?žinti pagalb?, apie kuriuos buvo pranešta po šio reglamento ?sigaliojimo datos, vis d?lto remiantis tokiu Reglamento Nr. 794/2004 taikymo *ratione temporis* ribojimu negalima teigti, kad valstyb?ms nar?ms, kurios Sprendimo 2003/193 pri?mimo dien? vienintel?s turi kompetencij? nustatyti, kok? pal?kan? apskai?iavimo metod? taikyti, draudžiama pasirinkti reglamentavimo krypt?. Reglamento Nr. 794/2004 13 straipsnyje nenustatyta teis?s akt? negaliojimo atgaline data taisykl?, taikytina nacionalin?s teis?s aktams prieš ?sigaliojant Reglamentui Nr. 794/2004.

35 Tre?ia, pažym?tina, kad Dekretu ?statymu Nr. 185/2008, reglamentuojan?iu pal?kan?, kurios turi b?ti skai?iuojamos susigr?žinant su Bendr?ja rinka pripažint? nesuderinam? pagalb?, apskai?iavimo tvark?, pirmiausia siekiama ?gyvendinti Sprendimo 2003/193 3 straipsn?. Juo ?gyvendinama Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalis. Be to, iš nusistov?jusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad kai valstyb?s nar?s imasi priemoni?, kuriomis ?gyvendina S?jungos teis?, jos privalo laikytis bendr?j? šios teis?s princip? (Sprendimo *Ålands Vindkraft*, C?573/12, EU:C:2014:2037, 125 punktas).

36 Tarp ši? bendr?j? princip?, be kita ko, yra teisinio saugumo ir teis?t? l?kesi? apsaugos principai.

37 Šiuo klausimu primintina, kad, remiantis nusistov?usia Teisingumo Teismo praktika, nors teisinio saugumo principas draudžia, kad reglamentas b?t? taikomas atgaline data, t. y. iki jo ?sigaliojimo susiklos?iusiai pad??iai, ir neatsižvelgiant ? palankias arba nepalankias pasekmes, kurias toks taikymas gal?t? sukelti suinteresuotajam asmeniui, tas pats principas reikalauja, kad visos faktin?s situacijos paprastai, išskyrus aiškias priešingo pob?džio nuorodas, b?t? ?vertintos pagal tuo metu galiojusias teis?s normas. Ta?iau jeigu naujasis ?statymas yra skirtas tik atei?iai, jis taip pat taikomas, išskyrus leidžian?ias nukrypti nuostatas, pagal ankstesn? ?statym? atsiradusi? situacij? pasekm?ms ateityje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Bavaria*, C?120/08, EU:C:2010:798, 40, 41 punktus ir juose nurodyt? teismo praktik?).

38 Be to, kaip matyti iš nusistov?jusios Teisingumo Teismo praktikos, teis?t? l?kesi? apsaugos principo taikymo sritis negali b?ti taip išpl?sta, kad iš esm?s neleist? taikyti naujos normos b?simoms situacijoms, susiklos?iusios galiojant ankstesnei normai, pasekm?ms (Sprendimo *Stadt Papenburg*, C?226/08, EU:C:2010:10, 46 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

39 Šiuo atveju primintina, kad sud?tin?s pal?kanos buvo prad?tos taikyti remiantis nacionalin?s teis?s aktais, nurodytais šio sprendimo 24 ir 25 punktuose. Prieš ?sigaliojant šiems teis?s aktams, Italijos teis?je pagal Civilinio kodekso 1282 straipsn? buvo taikomos paprastosios pal?kanos.

40 Nors Dekrete ?statyme Nr. 185/2008 numatoma taikyti sud?tines pal?kanas valstyb?s pagalbos, kuri Sprendimu 2003/193 buvo pripažinta nesuderinama su bendr?ja rinka, susigr?žinimui, jis neturi jokio atgalinio poveikio – jame numatoma naujus teises aktus taikyti tik b?simoms situacij?, susiklos?iusi? galiojant ankstesnei normai, pasekm?ms.

41 Iš tiesų, viena vertus, pagal Dekreto 2008/185 36 straipsnį jo įsigaliojimo data yra paskelbimo *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* data, būtent 2008 m. lapkričio 29 d., todėl šis dekretas neįsigaliojo prieš paskelbimą. Kita vertus, apie pranešimus apie mokesčių dydį, kuriuose numatoma taikyti sudėtinį palikanų metodą, A2A buvo pranešta jau po to, kai įsigaliojo šis dekretas 2008 m. Kadangi pagalba, kuri pagrindinėje byloje buvo pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka, nebuvo nei susigrąžinta, nei dėl jos minėto dekreto 2008 m. įsigaliojimo datą buvo pateiktas pranešimas apie mokesčių dydį, negalėjo būti laikoma, kad šis dekretas 2008 m. dar poveikį anksčiau susiklosčiusiai padėčiai.

42 Be to, atsižvelgiant į tai, kad tarp Sprendimo 2003/193, kuriuo Komisija reikalavo susigrąžinti pagrindinėje byloje nagrinjamą valstybės pagalbą, pirmo – 2002 m. birželio 5 d. – ir pranešimo apie mokesčių dydį, kuriuo siekiama užtikrinti veiksmingą šios pagalbos susigrąžinimą, pirmo 2009 m. praėjo ilgas laiko tarpas, darytina išvada, kad sudėtinį palikanų metodo taikymas yra labai tinkama priemonė užtikrinti, kad būtų visiškai panaikintas šių valstybės pagalbų gavusioms įmonėms neteisėtai suteiktas konkurencinis pranašumas.

43 Todėl bendrieji teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai nedraudžia taikyti tokių nacionalinės teisės aktų, kaip pagrindinėje byloje nagrinjamo Dekreto 2008/185.

44 Galiausiai dėl A2A rašytinėse pastabose pateikto klausimo, ar Dekretas 2008/185 pažeidžia vienodo požiūrio principą, pažymėtina, kad pagal nusistovėjusį teismo praktiką nereikia nagrinėti kitų klausimų, kuriuos Teisingumo Teismui pateiktų šalys pagrindinėje byloje, išskyrus klausimus, kurie nurodyti nacionalinio teismo nutartyje pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Kersbergen-Lap ir Dams-Schipper*, C-154/05, EU:C:2006:449, 21, 22 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

45 Neginėjama, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateiktas teismas šio klausimo nepateikė.

46 Bet kuriuo atveju Teisingumo Teismas neturi informacijos, leidžiančią patikrinti, ar A2A bando nurodyti, jog naudojamosi nacionaline sprendimų praktika, kuri gali būti neteisėta. Tačiau pagal nusistovėjusį Teisingumo Teismo praktiką vienodo požiūrio principas turi derėti su teisėtumo laikymusi, o tai reiškia, kad niekas negali savo naudai remtis kitam padarytu neteisėtumu (Sprendimo *The Rank Group*, C-259/10 ir C-260/10, EU:C:2011:719, 62 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

47 Taigi Teisingumo Teismas negali nagrinėti A2A pateikto argumento, susijusio su galimu skirtingu požiūriu, kuris prieštarauja nediskriminavimo principui.

48 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnis ir Reglamento Nr. 794/2004 11 ir 13 straipsniai nedraudžia tokių nacionalinės teisės aktų, šiuo atveju Dekreto 2008/185 24 straipsnio 4 dalies, kurioje numatyta taikyti sudėtinį palikanų metodą siekiant susigrąžinti valstybės pagalbą, darant nuorodą į Reglamentą Nr. 794/2004, nors sprendimas, kuriuo pagalba buvo pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka ir nurodyta ją grąžinti, buvo priimtas ir apie ją pranešta suinteresuotajai valstybei nare prieš įsigaliojant šiam reglamentui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

49 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi

spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles, 14 straipsnis ir 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, 11 ir 13 straipsniai nedraudžia tokių nacionalinių teisės aktų, šiuo atveju 2008 m. lapkričio 29 d. Dekreto įstatymo Nr. 185 dėl skubių priemonių, skirtų šeimoms, darbui, užimtumui ir žmonėms paremti bei iš naujo nacionalinei strategijai nustatyti siekiant kovoti su krize, 2009 m. sausio 28 d. įstatymu Nr. 2 pertvarkyto įstatymo su pakeitimais, 24 straipsnio 4 dalies, kurioje numatyta taikyti sudėtinį palėkaną metodą siekiant susigrąžinti valstybės pagalbą, darant nuorodą į Reglamentą Nr. 794/2004, nors sprendimas, kuriuo pagalba buvo pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka ir nurodyta ją grąžinti, buvo priimtas ir apie jį pranešta suinteresuotai valstybei narei prieš įsigaliojant šiam reglamentui.

Parašai.

* Proceso kalba: italų.